

10. JAKOV – IZRAILJ

Pregled

Uvod: Jakov je sada slobodan od Lavana. Pod Božijim blagoslovom Jakov je postao bogat. Čini se da je konačno srećan. Postigao je svoj cilj i ide nazad u Hanan. Ipak, Jakov je duboko zabrinut za svoju budućnost u Hananu zbog pretnje koju mu njegov brat predstavlja. Upravo u tom trenutku Bog bira da pristupi Jakovu. Ovaj nesvakidašnji susret će radikalno promeniti Jakovljev karakter. Posledica toga biće Jakovljevo preimenovanje u Izrailja. Jakovljev susret s Bogom kod Fanuila odgovara njihovom susretu u Vetilju. Ova dva izveštaja su povezana međusobno u rečima, strukturi i temama. Dok Vetilj počinje sa zalaskom sunca, Fanuil se završava sa izlaskom sunca i perspektivom slavne budućnosti. Nakon cele noći rvanja, Jakov svoj susret sa Bogom završava sa blagoslovom i novim imenom. Imao je lični susret sa Bogom ljubavi i preživeo je. Za uzvrat, Jakov je sada sposoban da pogleda neprijatelja, svog brata, Isava, u lice, u poniznosti i ljubavi. Jakov se zatim okreće svojoj porodici i suočava je sa njenom nečistotom – silovanjem Dine, ubistvima koja su njegovi sinovi počinili i konačno sa idolopoklonstvom koje je još uvek prevladavalo u domaćinstvu.

Teme ove lekcije:

1. Jakovljeva nevolja. Jakovljeva nevolja pre ulaska u obećanu zemlju sadrži pouku o zavisnosti od Boga i nagoveštava eshatološku nevolju Božijeg naroda poslednjeg vremena.

2. Rvanje s Bogom. Jakovljevo suočavanje s Bogom ga je primoralo da se suoči sa sobom i da se promeni. Ovo suočavanje sadrži pouke o značaju obraćenja.

3. Lice brata. Jedna od posledica Jakovljevog suočavanja sa Bogom je to što Jakov sada može da vidi Božije lice u licu svoga brata.

Komentar

Jakovljeva nevolja. Jakovljeva nevolja (*tsarah*) inspiriše proroka Jeremiju u vezi strahovitog stanja Izrailja u izgnanstvu (Jeremija 30,7). Ipak, pored ovog posebnog događaja, proročki jezik jasno sugerira da on misli na budući eshatološki Dan Gospodnji (uporedi sa Sofonija 1,14-18). Danilo primenjuje isti izraz, pominjući „nevolju,“ „muku“ (*tsara*) u kontekstu vremena kraja (Danilo 12,1; uporedi sa Matej 24,15.21).

Jakovljeva nevolja proizilazi iz dva uzroka. Prvi uzrok je horizontalan i povezan je s njegovim bratom. Drugi uzrok je vertikalan i odnosi se na Boga. Jakov se najpre brine zbog svog brata kome šalje dve grupe glasnika. Ova inicijativa je strategijski poduhvat da se sačuva druga četa: ukoliko prva četa bude napadnuta, druga četa će i dalje imati vremena da pobjegne. Jakov odlučuje da pošalje dve grupe glasnika ka Isavu. Jakov svoje dve grupe glasnika zove istim imenom – *makhaneh*, tj. „četa“ (1. Mojsijeva 32,7.8). Jakov razume da ako želi da povrati svoj odnos sa Bogom, mora da povrati svoj odnos sa bratom.

Slično kao i njegov pradeda Avraam, Jakov preklinje Boga za pomoć. Jakov upućuje svoj vapaj Bogu samom, jer je taj Bog koji mu je zapovedio da se vrati nazad u Hanan (1. Mojsijeva 32,9), isti Bog koji je obećao da osigurati njegovo potomstvo (1. Mojsijeva 32,12). Jakov se okreće Božijoj čudesnoj milosti (1. Mojsijeva 32,10). Dve

Jevrejske reči *khesed* („milost“) i *'emet* („istina“) su iste dve reči koje je Avraamov sluga iskoristio da blagoslovi Boga zbog toga što je čuo njegovu molitvu (1. Mojsijeva 24,27). Nakon molitve, Jakov odlazi u šator na večer. Ipak, pre jutra, Jakov opet čini nešto. Tako tekst prelazi tamo-amo sa molitve na akciju. Jakov nije naivan i njegova vera ga ne čini pasivnim, zato se trudi da osigura svoj kamp. Jakov organizuje da dar za darom bude isporučen Isavu kako bi ga „ublažio“ (1. Mojsijeva 32,20). Jevrejski glagol *kpr*, tj. „ublažiti“, znači i „otkupiti“. Povezanost ove reči sa drugim rečima kao što su *minkah*, „dar“, reč koja se odnosi i na prinos (3. Mojsijeva 2,1-14), i *nasa' panim*, „oprostiti“ ili „prihvatiti“, potvrđuje religiozno značenje. Dok pokušava da se pomiri sa bratom, Jakov ima na umu njegovo prošlo pomirenje sa Bogom (1. Mojsijeva 32,22-32; uporedi sa Matej 5,23).

Rvanje sa Bogom. Jakov ostaje sam jer u svojoj duhovnoj teskobi želi da se moli Bogu za intervenciju i zaštitu. Dok se on moli, „Čovek“ (1. Mojsijeva 32,24) mu prilazi. Jakov, misleći da je napadnut od strane nekog neprijatelja, počinje da se bori sa tim čovekom za život. Anonimnost ovog „čoveka“ čini njegov identitet misterioznim. Jakov će kasnije u ovom čoveku prepoznati Boga (1. Mojsijeva 32,30), kao što je kasnije i Osija učinio to (Osija 12,3.4). Isti jezik će koristiti i Isaija u svom opisu Sluge koji pati (Isaija 53,3). To da Bog uzima ljudsko obličje da bi došao u kontakt sa ljudima nije nečuveno (1. Mojsijeva 18,1; Sudije 6,11). Isti termin – „čovek“ – koristi i Danilo da opiše nebeskog Prvosveštenika (Danilo 10,5; uporedi sa Danilo 8,11) i „zapovednika vojske“ (Danilo 8,11), što je izraz koji opisuju samog Gospoda (Isus Navin 5,14.15).

Podatak da ovaj Čovek (Bog) nije prevladao sadrži važnu teološku lekciju o Bogu i Njegovom odnosu sa ljudima. Božija „slabost“ u Njegovom suočavanju sa ljudima je izraz Njegove ljubavi i milosti, kao i misterije Njegovog utelovljenja zarad spasenja ljudi. Tom utisku o „slabosti“ se odmah suprotstavlja Čovekov sledeći potez. Jedan prosti dodir je dovoljan da izazove iščašenje što sugeriše nadljudsku moć. Mesto udarca, „po zglavku u stegnu“ (1. Mojsijeva 32,25), koje se odnosi na slabinu ili butinu, je eufemizam za mesto koje je povezano sa prokreacijom. Božanski dodir je tako implicitno i blagoslov koji upućuje na Jakovljeve potomke (1. Mojsijeva 46,26; 2. Mojsijeva 1,5). To što je Jakov udaren u organ koji stvara život je još povezano i sa zabranom pijenja krvi koja je vezana za ishranu. Jer je život u krvi (1. Mojsijeva 9,4). Ova praksa je dakle više od pukog podsetnika na Jakovljevu priču; ona je podsetnik na tu biblijsku epizodu i na njene teološke pouke. Ona takođe privlači pažnju onih koji se hrane mesom ka temeljnom principu svetosti života.

Prorok Osija tumači Jakovljevu borbu sa Bogom kao jedno molitveno iskustvo (Osija 12,4). Jakovljeva vera je ta koja objašnjava njegovu upornost i insistiranje (Luka 11,5-8). Dakle, Jakovljevo novo ime je „Izrailj“. Ovo objašnjenje „čoveka“ vodi ka nekoliko paradoksa: (1) Jakov se rve sa Bogom, a ipak „čovek“ objašnjava da se Jakov borio sa čovekom; (2) ime Izrailj doslovno znači „Bog se bori“, a ipak je takođe jasno da je Jakov taj koji se bori; (3) Jakova je udario „čovek“, koji mu je iščašio kuk, a ipak narativ opisuje da je Jakov prevladao/pobedio u borbi.

Svi ovi paradoksi prenose važne teološke pouke: (1) kvalitet Jakovljevog odnosa sa Bogom zavisi od kvaliteta njegovog odnosa sa njegovim bližnjima (u ovom slučaju Isavovom) i obrnuto; (2) ime Izrailj, „Bog se bori,“ podseća Jakova da mora da nauči da pusti Boga da se bori za njega (vidi 2. Mojsijeva 14,13.14). Jakov će nadvladati samo onoliko koliko dozvoli Bogu da nadvlada njega, što je princip kojeg će Pavle kasnije izraziti rečima: „Kad sam slab onda sam jak“ (2. Korinćanima 12,10). Jakov naziva mesto na kojem mu se Bog pojavio „Fanuil“ što znači „Božije lice“. Ovo ime označava Jakovljevo lično iskustvo,

odnosno to što se suočio sa Bogom i preživeo. Korišćenje jevrejskog izraza „licem k licu“ ne znači da je Jakov zapravo video fizičko Božije lice. Ovaj izraz je ekvivalent gledanja Boga u „prilici Gospodnjoj“ (4. Mojsijeva 12,8) i on više opisuje iskustvo direktnog susreta sa Bogom (5. Mojsijeva 5,4).

Lice brata. Na Isavovu nevoljnost da prihvati poklon svog brata (1. Mojsijeva 33,9) Jakov odgovara eksplicitno povezujući njihov odnos sa odnosom između njega i Boga: „videh lice tvoje kao da videh lice Božje“ (1. Mojsijeva 33,10). Jakov je video „Božije lice“ (Fanuil) i licu Isava. Jakovljevo iskustvo sa Isavom je drugi Fanuil – prvi Fanuil je bio priprema za drugi Fanuil. Jakovljevi susret sa Bogom mu je pomogao da se susretne sa svojim bratom, a njegovo pomirenje sa bratom će takođe imati uticaja na njegov odnos sa Bogom. Jakov je shvatio da njegova ljubav prema Bogu i njegova ljubav prema bratu zavise jedna od druge. Isus izvodi ovaj isti zaključak iz Pisma:

„A Isus reče mu: Ljubi Gospoda Boga svog svim srcem svojim, i svom dušom svojom, i svom misli svojom. Ovo je prva i najveća zapovest. A druga je kao i ova: Ljubi bližnjeg svog kao samog sebe. O ovima dvema zapovestima visi sav zakon i proroci.“ (Matej 22,37-40)

Primena u životu

Jakovljeva nevolja. „Kao što se patrijarh cele noći rvao za izbavljenje od Isava, tako će i oni koji su religiozni dan i noć moliti za svoje izbavljenje od neprijatelja koji ih opkoljavaju.“ – Elen G. Vajt, *Stvaranje, pratrijarsi i proroci*, 201. original. Kako Jakovljevo iskustvo nevolje funkcioniše kao proročanstvo nade za poslednje vreme? Koje upozorenje ili ohrabrenje možemo da naučimo od Jakovljeve nevolje koje može da nam pomogne u našem vremenu nevolje? Da li ste ikad imali lično iskustvo u kojem ste se osetili kao da ste u vremenu nevolje – neki period u kojem ste se molili u teskobi i u kojem ste naišli na ćutanje od strane Boga? Kako ste se borili sa tom nevoljom?

Rvanje sa Bogom. Setite se trenutaka u vašem životu kada ste se rvali sa iskušenjima i sumnjama; kako su vas ove borbe približavale Bogu? Podelite svoje iskustvo sa razredom. Kako Jakovljeva smela izjava „Neću te pustiti dok me ne blagosloviš“ (1. Mojsijeva 32,26) može biti primenjena na molitvu? Zašto „gubljenje“ borbe sa Bogom zapravo označava pobedu? Kako borba sa Bogom može da vas promeni zauvek? Pročitajte i diskutujte o tekstu iz Rimljanima 7,23-25. Zašto moramo da se „rvemo“ i zašto je rvanje sa Bogom tako teško? Zašto je nemoguće da nadvladamo sami? Pročitajte Efescima 6,12.

Lice brata. Zašto i kako ti tvoje iskustvo sa Božijim oproštajem pomaže da opraštaš drugima? Zašto ljubav, poštovanje, i uživanje sa ljudima druge rase, kulture i religije zavisi od vašeg iskustva susreta sa Bogom? Kakvo ponašanje sa tvoje strane može kod tvog brata ili sestre da proizvede iskustvo susreta sa Božijim licem?